

Libris H O . R O D A

Respect pentru oameni și cărți

B A R A K A T

Împărăția pământului

R O M A N

TRADUCERE DIN LIMBA ARABĂ ȘI NOTE DE
LAURA SITARU

literary FICTION

*Pentru oamenii acelor munți măreți, cu toată
dulceața pe care timpul ne-a dăruit-o din plin,
dar și cu amărăciune nesfârșită.*

*Dar, mai ales, cu dragostea fără margini care
cuprinde deopotrivă în brațele sale credința și
deznădejdea ca pe niște frați gemeni.*

*Așa cum știm din poveștile de demult
Și din toate poveștile.*

Hoda Barakat

Prima parte

— Tată, tată!

Muzawwaq nu mai auzea glasul băiatului care venea în urma lui pe măgar.

— Tată, tată, hai să ne întoarcem! țipă băiatul, lovind cu călcâiele în pântecul măgarului.

— Tată, pe sufletul bunicului, pe viața Sfântului Simeon și a Fecioarei Maria! Tataaaaaaaa!

Muzawwaq, călare pe iapa lui, se întoarse și îl văzu pe băiat departe, în spate, pe măgarul care refuza să mai meargă. Bătea cu copitele în pământ, cu capul lăsat în jos.

— Se încăpățânează, tată! Nu mai vrea să meargă înainte! Nenorocitul!

Muzawwaq își ridică ochii spre cer și se întoarse către locul unde se afla băiatul. Descălecă și se opri în fața măgarului, privind spre el, apoi spre cer.

— Haide să ne întoarcem, tată! Pe sufletul bunicului! Uite ce vânt bate! Și uite ce nori sunt! Pe sufletul morților!

Muzawwaq își roti brațul în aer și se năpusti cu pumnul în țeasta măgarului. Apoi îl apucă cu putere de dârlogi, iar copitele animalului striviră țărâna și picioarele îi încremeniră. Iapa începu să necheze și să-și scuture capul în dreapta și-n stânga. Muzawwaq ridică vocea certându-și animalul, ca să acopere suieratul vântului.

— Nu mă întorc singur la Abu Ali! Nu mă întorc singur, tată, pe sufletul bunicului. Nu vreau.

— Ascultă-mă cu băgare de seamă! îi spuse tatăl. Măgarul merge singur. Dacă îl conduci cum trebuie merge singur, știe drumul către casa lui Abu Ali. De câte ori nu a mers pe drumul acesta fără să-l ții de dârlogi? Nu-ți fie frică! Nu mă face să promit, căci nu mă întorc cu tine. Singur ai să te întorci. Nu te

teme pentru mine! De câte ori nu am trecut eu Dahr al-Jurd? Cum să-ți fie frică pentru mine? Cerul s-a întunecat, o să vină ploaia. De obicei, plouă mult în zile ca acestea pe Dahr al-Jurd, însă nuppoate fi vorba despre zăpadă. Ajung în sat, poate chiar acasă, înainte de rugăciunea de la apus. Haide, ajută-mă să dezleg chingile și să dăm jos ce este pe măgar, apoi să încărcăm totul pe iapă. În felul acesta, tu te întorci fără povară, iar măgarul nu-ți va mai face nazuri. Acoperă-te bine cu haina și nu-ți fie frică! Dacă o să ți se facă frică, să cânți! Heeee, heeee! Vezi, merge singur. De câte ori n-am trecut eu Dahr al-Jurd în viața asta?

Muzawwaq descălecă să îndrepte desagii plini cu linte, dar și ca să liniștească iapa. Începu să se roage. Își puse brațul pe după grumazul iepei și-și lipi capul de al ei, mângâind-o cu palma lui mare. Începu să se roage cu voce tare pentru sine și pentru ea, sperând că vocea lui o va liniști într-o clipă.

— N-o să ne lase de izbeliște milostiva Maică a Domnului. Ne-a lăsat ea vreodată?

Își lipi gura de urechea iepei și începu să îngâne ușor cântări bisericești.

*„Sfântă Fecioară, Preamilostivă și de ajutor dătătoare,
Tu ești Adăpostul nostru, către tine se îndreaptă ruga
noastră! Mântuiește-ne pe noi, Fecioară!”*

Vocea lui era blândă, ca vocea tatălui său și a tuturor bărbaților din neamul Muzawwaq. În zadar încercase preotul să-l convingă să cânte sinaxarul în biserică, nu voia să facă asta nici duminicile, nici de zilele sfinților, căci slujbele i se păreau prea lungi, iar el nu avea răbdare. În fața unui pahar

de *araq*¹ însă, pe înserat, Muzawwaq obișnuia să cânte cu vocea lui joasă, de plângeau femeile și lăcrimau bărbații, unii dintre aceștia ajungând chiar să-și blesteme sfinții în euforia care-i cuprindea. De fapt, lui Muzawwaq nu-i plăcea să cânte decât în singurătate, pe ogorul lui sau pe drum. Îi plăcea să-și audă glasul blând care aducea puțin cu cea a unei femei. Când era obligat să-și folosească vocea răsunătoare și puternică pe câmp, pentru a cere ceva de acasă, nu-i era nimic mai neplăcut decât ecoul care se întorcea dinspre vale:

Heeeeeeei, Salmaaaaaaa! Heeeeeeei!

Dacă n-ar fi fost puternici și curajoși de felul lor, bărbații din neamul Muzawwaq s-ar fi rușinat de vocea lor și de cât de tare le plăcea să cânte. Dumnezeu i-a făcut puternici, iar ei au pus acest dar în slujba Lui, chiar dacă, de generații, nu s-au remarcat prin participarea la slujbe sau prin supunerea față de prelați. Dar mătăniile le atârnavu mereu la gât, iar uleiul de la altarul Fecioarei nu se stingea niciodată în casele lor. În războaie, în toate războaiele, au fost un sprijin de nădejde. Când apăreau călare, băgau spaima în dușmani. Armele, atunci când le scoteau, străluceau precum argintul, iar mânerul păreau să aibă luciri de oglindă, indiferent de proveniența lor, rusească, englezească sau franțuzească! De când se știau — din vremea străbunicului Muzawwaq — nu acceptau muniții îndoielnice. În casa lor erau mai multe încărcătoare de arme decât spice de grâu... astfel, grâul se termina, dar armele, nu. Nu se întâmpla însă ca armele să părăsească învelitorile lor din lână decât la sărbătoare sau împotriva vreunui dușman. Atunci când Farid s-a repezit spre comodă, aruncând din ea așternuturi și perne,

1 Băutură spirtoasă pe bază de anason, specifică Orientului arab. Se poate face și din struguri, citrice, curmale sau trestie de zahăr (N.r.).

înjurând de Dumnezeu și de Fecioara Maria, de cerurile unchilor și verilor lui, Mariana, soția sa, a fost cea care l-a împiedicat să apuce arma. I-a prins brațele cu putere, apoi s-a încolăcit în jurul lui, cuprinzându-l ca într-un clește uriaș. Și, în ciuda forței legendare a soțului său, de fiecare dată când el se elibera reușea să-l prindă din nou și să-l tragă în spate. O înjura de Dumnezeu și de familie, în vreme ce ea se ruga la același Dumnezeu să îl ierte! „Nu-l lua în seamă, Doamne Iisuse!”

— Paharul acesta este pentru Mariana! spuseră bărbații care luau parte la ospățul de împăcare. Nu ne apropiem de mâncare sau de băutură dacă nu bei cu noi primul pahar!

Mariana ridicase paharul de *araq*, ștergându-și lacrimile cu năframa: „Fii binevenit! Paharul acesta este în cinstea ta, vere!” și se uitase către vânzătorul pe care bărbatul ei voise să-l omoare mai devreme din cauza cărnii de capră stricate. Când îi deschisese măruntaiele, după ce o sacrificase, simțise că-și pierde mințile...

Deși nu era de-a lor, din cătun, de când pusese piciorul în casă își uitase familia și viața pe care o avusese printre ai ei. Când a desfăcut baierile cufărului de zestre, femeile din familia în care intrase au dat din cap a părere de rău și le-au spus bărbaților seara: „Femeia asta nu va sta mult la noi în casă! Om trăi și-om vedea! Zestrea ei zici că este de la Damasc... numai sifed și argint! Iar hainele sunt toate din afară! Lenjeria este brodată, iar ciorapii din mătase transparentă. Rochiile sunt de la Paris! Femeia asta nu va mulge vaca și nici nu va frământa pâine. Are pantofi din catifea cu toc înalt! N-ai s-o vezi mergând la câmp!”

Bărbații răspunseseră că este încă tânără și că va învăța, iar Farid o iubește. Femeile au tăcut. Între ele însă, aveau îndoieli cât privește bunăvoința tatălui Mariane față de Farid. Deși Farid își pusese pistolul în gură sub balconul ei, amenințând că se omoară de față cu tatăl ei, deși își petrecea nopțile hălăduind, îmbătându-se și vomitând în piața din cătun, așa încât

oamenii să-l informeze pe tatăl ei, acesta se învoise să i-o dea de nevastă. De unde și îndoiala femeilor... dacă avea vreun defect?! Doamne, ai grijă de fetele noastre! O fată atât de răsfățată... Nu-i vorba de bogăție și sărăcie, căci Farid, ca toți cei din neamul Muzawwaq, nu e sărac, e mai degrabă un țăran înstărit, cu pământ mult la Baalbek. Dar Farid e nesăbuit... viața lui n-a fost nici pe departe ca a ei... O fată așa de răsfățată... Doamne, ai grijă de fetele noastre!“

Zestrea Marianeii a rămas însă în cufărul în care venise, așa încât au uitat-o cu toții și n-au mai pomenit-o decât în clipa morții ei, când fetele au deschis lada.

— În sănătatea stăpânei casei! ziseră bărbații ridicând paharele, iar Mariana, auzindu-le urarea, lăsă pe foc oala cu fasole și se îndreptă către masa lor, fără să-și mute privirea de la Farid.

Ochii acestuia se umplură de lacrimi, știind că ea voia să-l ajute să treacă peste rușinea pe care o pășise după ce încercase să scoată arma pentru o chestiune fără însemnătate.

— Ne-ai făcut de rușine, spuseră bărbații.

— Dacă nu ar fi fost Mariana...! Și părintele Francisc, fiul spurcatei de Adele, voia să-și bage nasul..., ziseră ei.

Inima Marianeii se strângea, căci știa că exagerau. Răsturnă fasolea și orezul în farfurii mari, apoi se așeză lângă Farid. Tăcură toți când el începu să cânte cu voce joasă, înclinându-și capul și coborându-l până aproape de piept.

Offff, offff...! De-ar fi să iubești pe altul, să fie așa ca mine!

Farid își duse palmele spre urechi și cântă cu vocea lui domoală.

După moartea Marianeii la fel a rămas Farid, cântând aproape stins, cu mâinile la tâmpile, clătînând din cap și plângând în pragul casei, fără să mănânce și fără să bea, zi și noapte,

dând din cap atunci când cineva vorbea cu el și izbucnind în plâns. A ținut-o așa până când a murit și el... deși nu era bătrân... Toți bărbații din neamul Muzawwaq cărora le-au murit nevestele înaintea lor au făcut la fel... s-au așezat în pragul casei și au cântat până au murit... Cântecul de pe urmă erau stinse, nimeni nu reușea să le înțeleagă cuvintele, poate și din cauza vocii abia auzite a cântărețului, care se pierdea puțin câte puțin, ca o candelă care a rămas fără ulei și cu fitilul uscat.

Li se dusesse vestea peste tot, chiar și dincolo de munte de cât de mult își iubeau femeile. Cântecul pe care li le închinău, mai ales cele pline de duioșie, ajunseseră până la Batrun, ba chiar până la Alep și Hawran. Astfel, un vânzător de anason de prin părțile acestea le auzise versurile și cântările fredonate de cântăreții din Alep, care le luau drept compoziții ale vechilor poeți, poate chiar al-Mutanabbî². Vânzătorul însă, după ce s-a jurat pe capul copiilor lui și pe onoarea nevestei, i-a asigurat că versurile erau compuse de bărbații din neamul Muzawwaq. Mai mult, le-a spus că le-a auzit cu urechile lui din gura șeicului Yousef Issa al-Khouri, maestru al genurilor 'atâbâ și mîğânâ³, la una dintre nunțile din zonă, nu în regiunea Muntelui Liban⁴, ci în Hawran. Vânzătorul de anason s-a jurat că o să se întoarcă însoțit de șeicul Yousef Issa al-Khouri pentru a-i convinge și pe cei mai bănuitori. La întoarcerea sa din acea călătorie, șeicul se afla însă în vizită la una dintre căpeteniile tribului *metwali* și nici pentru tot aurul din lume nu ar fi rupt legământul cu acesta.

2 Abū at-Tayyib Ahmad ibn al-Ḥusayn al-Mutanabbī (915–965) este unul dintre marii poeți ai lumii arabe, născut în orașul Kufa din Califatul Abbasid. Poemele sale s-au remarcat prin puritatea limbii arabe în care sunt compuse, reprezentând un model de inspirație pentru poezia arabă până în zilele noastre. A abordat tematici variate, de la poemele encomiastice la poezia filosofică, imaginația și fertilitatea stilistică fiind cele două trăsături fundamentale ale liricii sale (N.t.).

3 Tipuri de poezie populară, însoțită de muzică, răspândite în Orientul levantin, dar și în Irak (N.t.).

4 Referința este la Muntele Liban, *ġabal Lubnān* în arabă, regiune a Libanului locuită cu precădere de comunitatea creștină maronită (N.t.).

Situația cu *metwali*⁵ era încă sensibilă, nu trecuse decât puțin timp de la încheierea înțelegerii, iar prețul sângelui vărsat nu fusese plătit în întregime. Reprezentare de

Zăpadă și grindină. Pete albe se lipeau de pământ în straturi tot mai groase. Cerul cenușiu se împreunase cu pământul alb. Vântul se domolise, iar ceața acoperise totul ca un covor. Nu se mai puteau zări potecile și nici aprecia distanța care mai era de parcurs. Dispăruse totul. Odaia Francezilor, Valea Surzilor, Poteca Sfântului Severin, Crucea Inimii lui Iisus. Nu se mai vedea nimic. După Vârful Patriarhului, toate piscurile munților erau înecate în acest nor lăptos și cleios, iar vântul care se învârtea în cer precum brațele mari ale unei mori de apă coborî să bată cu putere, împiedicându-l pe Muzawwaq să meargă. Descălecă. Aruncă jos desagii cu linte, lăsându-i pe cal doar pe cei cu grâu și ovăz. Scoase cuțitul și tăie un sac de ovăz pe care îl puse în fața iepei, dar ea refuza să mănânce. „Mănâncă, Mubaraka! Pentru numele Fecioarei! Mănâncă, să-ți recapeti forțele! Nu avem altă soluție! Trebuie să mergem înainte!”

Lapa privea fix înainte, de parcă nu l-ar fi auzit. Fruntea îi era ca de gheață, ca și degetele lui Muzawwaq care o mângăiau în trecere. Începu să fornăie și-și mută privirea în direcția opusă. Era supărată pe el, dar știa că nu-l va abandona nicio dată. „Haide, Mubaraka, tu ești puternică! Doar nu era să rămân peste noapte în casa lui Abu Ali... tu știi cât de drag îmi este! Și ție, la fel! Nici nu apucăm să părăsim coama muntelui ca să coborâm către Aynata, că și începi să joci de nerăbdare, fără să te îmboldească cineva! Pentru că știi că te va lua de gât și-ți va da de mâncare ovăz înmuiat cu zahăr.

5 Care aparține comunității șuite libaneze, prezentă și în regiunea Baalbek (N.t.).

Nici nevasta lui nu pare să fie de acord și doar știi cât este de cumsecade! I s-a urcat sângele în obraji, când l-a auzit ce spune... „Slăvește-L pe Domnul!“, îi spune. „Stârpește puterea diavolului, dragul meu bărbat!“

Când văzu că Abu Ali a prins iedul, voind să-l sacrifice în fața caprei care behăia de disperare, Muzawwaq își încruntă sprâncenele, având presimțiri sumbre. Nu era cazul să exagereze cu amabilitatea lor. Nu mai demult de o lună, Muzawwaq își vizitase arendașul, pe Raji Abu Ali Abu Mansur, glumind cu el despre recolta de linte și grâu și avertizându-l în glumă să nu fure prea mult din ea. Îi spusese: „Slavă Domnului pentru cât ne-a dat! Slăvit fie numele Fecioarei! Binefacerile ei să se răspândească asupra noastră! Recolta de anul acesta este de ajuns pentru doi ani. Chiar de-ar fi ca Domnul să ne dea un sezon prost la anul, ca să ne ispășim păcatele, o să-i cerem răgaz să ne pocăim și să ne rugăm pentru iertare!“. Abu Ali râse ușor, semn că înțelesese mesajul. Ce rost avea să sacrifice astăzi bietul animal?

Fără să aibă carne proaspătă, Umm Mansur⁶ așază o masă plină de bunătăți, căci acesta-i era felul.

— Anul acesta, să facem împreună *anaqul*, la mine, aproape de fântână. Nu este nevoie de două cazane. Am anason cât pentru două sate, zise Muzawwaq încercând să-l împiedice pe Abu Ali, vădit incurcat, să vorbească.

— Nu, nu... să-l facem la mine! zise el.

— La mine sau la tine, ce importanță are?

— E mai aproape vița-de-vie aici...! În fond, pământul este al tău! încheie Abu Ali.

6 Umm Mansūr, în traducere „mama lui Mansur“. În cultura arabă, se obișnuiește ca, după nașterea unui copil de sex masculin, femeile să renunțe la numele lor și să poarte apelativul de „mama lui...“, în semn de apreciere pentru aducerea pe lume a unui urmaș băiat. Această tradiție este valabilă și în cazul tașilor de băieți care vor lua apelativul Abu urmat de numele fiului (Abū Mansūr, de exemplu, „tatăl lui Mansur“, dacă numele băiatului este Mansur) (N.T.).

Tăcură cu toții, până și copiii.

Muzawwaq reluă discuția:

— Chiar crezi că via este mai aproape de aici decât de locul unde se află fântâna?

Abu Ali râse încurcat, ca de obicei, apoi rosti cu blândețe:

— Abu Saba, știi prea bine că ești ce avem mai de preț și că ne sfătuiești de bine la necaz. Știi prea bine că, dacă mi-ai cere să sacrific pentru tine unul dintre copii, n-am să te întreb de ce! Tot ce am ți se datorează. Dar haide să stârpim răul! Ochiul nu poate lupta cu acul îndreptat spre el.

Sudoarea îi apăru pe frunte, iar Muzawwaq se trase mai departe de foc.

— Ce ac? Ce mai este de data aceasta?

— Tu ești un om pașnic, zise Abu Mansur, și toată viața mi-ai spus să mă feresc de probleme!

Muzawwaq înțelese că lucrurile sunt serioase. Trase aer în piept și spuse:

— Abu Ali, eu am spart ghinionul și mi-am ispășit pedeapsa în închisoarea din Baalbek, rostind de mii de ori rozariul și Tatăl nostru. Am mai vorbit despre asta. Nu am putut să opresc apa din fântâna mea, care iriga terenul din vale, doar pentru că beiul voia să-i pedepsească pe fiii lui Ibn Dabbak. După ce am ieșit din închisoare, i-am pupat mâna beiului, iar el mi-a zis: „Muzawwaq, gata, să dăm uitării!”. Iar eu nici înainte, nici după, nu am avut ceva cu beiul! Și nici cu monseniorul, în ciuda cuvintelor lui nesăbuite.

Muzawwaq și cei șase copii ai săi stăteau în capul ogorului lor din Aynata și priveau spre vale, unde erau pământul lui Ibn Dabbak și culturile îngălbenite. Câmpul suferea cumplit de sete, însă roadele nu erau încă vlăguite. Ibn Dabbak, care cumpăraseră lotul de la tatăl lui Muzawwaq după ce strânsese multe economii, era om sărac, fiu de grăjdar. Nevasta îi murise de foame în timpul războiului din 1914, deși nimeni prin părțile acelea nu

mai murise de foame, căci Fecioara Maria alungase armatele de lăcuste. Hanna, tatăl lui Muzawwaq, îl certase foarte tare în fața oamenilor la înmormântarea nevestei lui, aproape să-l bată! I-a spus cu voce tare, în vreme ce ieșeau din cimitir:

— Am dat de mâncare străinilor și oamenilor de pe drumuri!

Ibn Dabbak a răspuns:

— A fost bolnavă... am avut de mâncare.

Hanna, cuprins de furie, aproape că îl lovi, căci toată lumea văzuse cât era de slabă moarta, de semăna cu cei care piereau de foame în timpul războiului.

— De ce nu ai venit la noi? îi zise Hanna furios, împingându-l.

Omul începu să plângă, iar Hanna i se adresă din nou:

— Nu mai plânge! Nu mai vreau restul de bani pentru pământ, cu condiția ca băieții tăi să vină să mănânce la mine în fiecare seară!

După câteva luni, Ibn Dabbak a murit, iar băieții au început să vină mereu în casa lui Muzawwaq, nu numai seara.

Apa izvorului forma un pârâiaș care ajungea până la râu, însă aluviunile îl deturnaseră de la cursul natural. Muzawwaq se așeză sub nuc împreună cu copiii săi. Salma, care nu mai suporta tăcerea tatălui ei, spuse:

— Nu-ți face griji, tată! Ne-a binecuvântat Domnul și o să le dăm jumătate din recolta noastră.

Hotărârea asta o luase deja Muzawwaq, doar că nu aici era problema. Avea impresia că aude cum se prelinge seva din rădăcinile mici ale plantelor care renunțaseră să-și mai ridice capetele din pământul secătuit. Roșiile mai erau încă verzi, doar că, aplecându-se pe pământ, începuseră să putrezească. De sete, micile păstăi de fasole se lipiseră de lujer, înainte să facă boabe... în vreme ce cartofii nici nu încolțiseră, că li

se și înnegrise lujerul subțire, întinzându-se pe jos. Trebuie că pământul suferea tare de sete, mai ales că băieții lui Ibn Dabbak apucaseră să împrăștie bălegarul. Așa că acum pământul suferea și de lipsa apei și din cauza bălegarului. Bălegarul de capră este necruțător, căci usucă pământul tare. Băieții lui Ibn Dabbak nu mai aveau niciun metru de pământ ca să-l cultive cu grâu... de obicei, cumpărau grâu cu banii obținuți pe cartofii lor de o calitate și un gust nemaiîntâlnite și foarte rezistenți la viermi.

Salma zise din nou:

— O să le dăm din tot ce avem noi, tată... nu-ți mai face sânge rău! Hai, ridică-te! Să mergem să mâncăm!

Își privi tatăl care începuse să rostească rozariul. Nu voia decât o minune de la Fecioară: să plouă ca să se umple pământul de apă, chiar dacă și-ar pierde jumătate din culturi... sau chiar toate. De la războiul din 1914, tatăl său avea obiceiul să pună deoparte, an de an, câte o recoltă întreagă, chiar dacă uneori era obligat să arunce jumătate. Iar el a păstrat acest obicei. „Potop, Maică a lui Iisus!!!”, își spuse. „Știu că robul tău cel păcătos nu merită... O, Doamnă a miracolelor, deschide lacătele cerurilor! Am să-ți sacrific un vițel gras!”

Nu a plouat, suntem păcătoși...

O, Fecioară din Bishwat, avem nevoie de miracole mai mult decât avem nevoie să te vedem împodobită în veșminte de mir, apărând o dată la Bishwat, altădată la Bted'i! Doamne, ai milă de noi! Iartă-mă, Doamnă a luminii și fii îndurătoare cu robul tău!”

Dar nicio picătură n-a căzut din cer.

Rămase de veghe în ușa cabanei, făcându-și de lucru fără vreun rost anume. Privi spre cer: stelele păreau mari cât pepenii. Pepenii... pe care atât de mult își dorise să-i cultive, dar nu reușise încă. Fructul se oprea din creștere când ajungea de mărimea unui pumn, galben pe dinăuntru, iar la gust era mai aproape de dovlecel sau vânăță, fără urmă de dulceață.